

Boverket

Ert tjänsteställe, handläggare

Boverket

remiss@boverket.se

Vårt tjänsteställe, handläggare

HKV FST JUR OFR

Stefan Ulfswärd

stefan.ulfsward@mil.se

Ert datum

2023-05-04

Vårt föregående datum

Er beteckning

6640/2022, 31/2022, 2215/2021,
3680/2021, 2478/2023 och 3295/2022

Vår föregående beteckning

Frivilligt yttrande avseende remisser (6 st) om förändrade föreskrifter och allmänna råd gällande byggnader, bostäder och tomter m.m.

Inledning

Boverket har upprättat flera förslag till förändringar i föreskrifter och allmänna råd som berör översiktsplaner, byggnader, bostäder och tomter m.m. Boverkets förslag till föreskrifter om översiktsplan; med konsekvensutredning (dnr 2787/2022) har tillsänts Försvarsmakten som remissinstans. Försvarsmakten har lämnat remissvar i ärendet (FM2023-10939:2).

Vad avser remisserna; (1) Förslag till föreskrifter om ändring i Boverkets byggregler (2011:6) samt upphävande av BBRAD och BBRBE (dnr 6640/2022); (2) Förslag till föreskrifter och allmänna råd om säkerhet i händelse av brand i byggnader (dnr 31/2022); (3) Förslag till föreskrifter och allmänna råd om bärförmåga, stadga och beständighet i byggnader m.m. (dnr 2215/2021); (4) Förslag till föreskrifter om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga i byggnader (dnr 3680/2021); (5) Förslag till föreskrifter om bostäders lämplighet för sitt ändamål (dnr 2478/2023); och (6) Förslag till föreskrifter om krav på tomter m.m. (dnr 3295/2022) har dessa inte tillsänts Försvarsmakten som remissinstans. Fortifikationsverket har tillsänts remisserna.

Vad avser fastigheter och byggnader som nyttjas av det militära försvaret har Försvarsmakten i egenskap av verksamhetsutövare, vid sidan av Fortifikationsverket som fastighetsägare, ett betydande intresse i hur regler som

(SUL)

Postadress

Högkvarteret

107 85 Stockholm

Besöksadress

Lidingövägen 24

Telefon

08-788 75 00

Telefax

08-788 77 78

E-post, Internet

exp-hkv@mil.se

www.forsvarsmakten.se/hkv

berör frågor om bl.a. brandsäkerhet, utformning och tillgänglighet genomförs. Dessa frågor får direkt påverkan på den verksamhet som bedrivs av Försvarsmakten. En förändring av dessa regler kan även medföra stora kostnader för Försvarsmakten och de resurser som staten avdelar för det militära försvaret. Förändrade regler kan på längre sikt även påverka den samlade totalförsvarsförmågan. Av det skälet vill Försvarsmakten inkomma med remissvar även vad avser remisserna 1-6 ovan.

Övergripande synpunkter

Försvarsmaktens nyttjande av fastigheter och byggnader utgör en särpräglad verksamhet som ställer specifika krav vad gäller byggnaders utformning och anpassning. Byggnader avsedda för det militära försvaret är i regel inte tillgängliga för allmänheten och de personer som vistas där har oftast både särskild utbildning och särskilda arbetsuppgifter. Byggnadernas utformning har ofta sin grund i förhållanden som inte går att jämföra med annan verksamhet och byggnadernas nyttjande är många gånger av speciell natur. Mot denna bakgrund är det i regleringshänseende av betydelse att de fastigheter och byggnader som nyttjas för militär verksamhet inte sammanblandas med civila byggnader och lokaler.

Försvarsmakten anser inte att de föreslagna förändringarna till föreskrifter och allmänna råd i tillräcklig grad har tagit i beaktande de fastigheter, byggnader eller lokaler som nyttjas av Försvarsmakten eller, i vissa fall, andra myndigheter inom det militära försvaret. Det framgår inte heller i någon av föreskrifterna hur byggnader som ska nyttjas för det militära försvaret ska dimensioneras eller uppföras.

I denna del vill Försvarsmakten tydliggöra att det är av stor vikt att reglerna utformas så att de inte påverkar Försvarsmaktens verksamhet eller förmåga menligt. Det krävs en djupare analys kring hur de föreslagna reglerna kan komma att påverka fastigheter, byggnader och andra anläggningar med anknytning till det militära försvaret. Försvarsmakten bedömer att någon sådan konsekvensanalys inte har gjorts inom ramen för förslagen. För den analysen krävs en dialog mellan Försvarsmakten och Boverket.

Vad avser det civila försvaret och annan samhällsviktig verksamhet är det väsentligt att kravnivåer fastställs utifrån de behov samhället har i händelse av kris eller krig. Hur detta ska ske bör regleras som lägst i föreskrifter.

Vad avser förslaget om allmänna råd om säkerhet i händelse av brand i byggnader finner Försvarsmakten skäl att lämna följande specifika synpunkter.

Förslag till föreskrifter och allmänna råd om säkerhet i händelse av brand i byggnader

Försvarsmakten motsätter sig Boverkets förslag till klassificering av logement på militärförläggningar. Av förslaget framgår att dessa lokaler ska hänföras till verksamhetsklass 4. Försvarsmakten anser att förslaget till klassificering bygger på en felaktig bedömning av lokalernas nyttjande och vilka personer som vistas i dem.

De personer som vistas och sover på militära logement kan förutsättas ha god lokalkännedom och på logementen vistas personer under längre sammanhängande tid. Lokalerna nyttjas inte enbart för dygnsvila utan även för utbildning, fritid och förvaring av personliga tillhörigheter. Detta, sammantaget med de organisatoriska åtgärder som Försvarsmakten vidtar, exempelvis utrymningsövningar i samband med inledande av tjänstgöring, medför att den enskilde snabbt får en mycket god lokalkännedom och kunskap om gällande rutiner. Logementsbyggnader har även en enkel och likartad utformning, med breda korridorer, gemensamma hygienutrymmen och tydligt placerade trapphus. Brandbelastningen är låg och all personlig utrustning ska förvaras i låsta plåtskåp. Vidare jämställer Försvarsmakten korridorer utanför logement med utrymningsväg/utrymningspassage när det gäller hindrande eller brännbar materiel. Att flera personer som tillhör samma militära enhet sover i samma rum medför även en ökad säkerhet vid behov av utrymning. Avslutningsvis påtalas att de personer som nyttjar logementen, genom urval vid mönstring eller anställning, har en god fysisk och psykisk förmåga.

Förslaget innehåller inte någon motivering till varför en sådan väsentlig förändring som nu föreslås i fråga om klassificering av logement behövs. Försvarsmakten har inte heller kunnat återfinna någon konsekvensbedömning i denna del utan noterar att Boverket framför att förändringarna i regelverken syftar till en i huvudsak oförändrad kravnivå.

Konsekvenserna för Försvarsmakten om den föreslagna förändringen av verksamhetsklass genomförs bedöms bli omfattande. Försvarsmakten hyr ett stort antal logementsbyggnader, huvudsakligen gamla och i stort behov av underhåll. Om dessa ska byggas om för att uppfylla kraven i verksamhetsklass 4 kommer det direkt och indirekt att få stor ekonomisk påverkan för Försvarsmakten. Det kommer även påverka i vilken utsträckning Försvarsmakten kan genomföra annan prioriterad verksamhet såsom övningsverksamhet, operativ verksamhet samt inköp av materiel. I förlängningen kan det påverka den samlade försvarsförmågan. Detta är särskilt bekymmersamt med hänsyn till Försvarsmaktens tillväxt och åtgärder med anledning av ett framtida NATO-medlemskap.

Fortifikationsverket och Försvarsmakten har bedömt att brandskyddet i logement ska vara utfört delvis med de krav som följer av verksamhetsklass 3 och delvis verksamhetsklass 4. Logement har hanterats på detta sätt under mycket lång tid.

Brand- och utrymningslarm i förläggingsbyggnader har exempelvis varit ett eget krav sedan i vart fall 1971 och vägledande markeringar är standard.

Med anledning av det ovan framförda anser Försvarsmakten att logement på militärförläggningar bör undantas från de föreslagna verksamhetsklasserna. Försvarsmakten och Fortifikationsverket ska därmed ges möjlighet att själva utforma krav och bestämmelser om anpassning i fråga om brand och utrymning.

För det fall Boverket ändå anser att verksamheten måste regleras tydligare bör logement på militärförläggningar införas som en egen verksamhetsklass. Lämplig kravnivå för en sådan verksamhetsklass bör tas fram i samarbete med Fortifikationsverket och Försvarsmakten.

Försvarsmakten konstaterar vidare att 8 kap. 11 § i föreskrifterna innebär att olika regelverk kommer i konflikt med varandra. Detta gäller särskilt olika former av säkerhetsskyddad verksamhet där det fysiska skyddet behöver vara omfattande.

Försvarsmakten anser vidare att definitionen av skola måste förtydligas för att säkerställa att utbildningslokaler för militär verksamhet även fortsatt kan ha fönster som alternativ utrymningsväg. Försvarsmakten anser, i likhet med ovan, att utbildningslokaler för militär verksamhet bör undantas från föreskrifterna. Motiven för en sådan ordning är desamma som gäller för klassificeringen av logement. Vidare omfattas flera av de byggnader där Försvarsmakten bedriver utbildning olika typer av kulturminnesskydd m.m., vilket kraftigt begränsar möjligheten att ta upp flera nya dörrar i fasad vid renovering eller ombyggnation.

Avslutningsvis framförs att i listan över förkortningar föreslås Förslag till Boverkets föreskrifter om säkerhet vid användning av byggnader (2024:X) förkortas *SÄK*. Detta är en olämplig förkortning eftersom *SÄK* är en etablerad förkortning för *säkerhetsskydd* inom projekt och förvaltning.

I beredningen av detta remissvar har brandingenjör Veronica Tuvevesson deltagit.

Detta remissvar har beslutats av tjf sektionschef Anna-Karin Lönnheden. I den slutliga handläggningen har som föredragande deltagit försvarsjurist Stefan Ulfswärd.

Lönnheden, Anna Karin

Tjf sektionschef

Handlingen är fastställd i Försvarsmaktens elektroniska dokument- och ärendehanteringssystem.

Yttrande

Datum
2023-08-25

Beteckning
FM2023-19492:1 Sida 5 (5)

Säkerhetsskyddsklass
Ex ( )

Sändlista

HKV FST STÖD INFRA
HKV FST STRA PLAN Tfsp